

Het Hannecartbos: van een elzenbos naar een esdoornbos?

In het kader van het monitoringproject werden in 2001 drie bossen met het statuut van Vlaams Natuurreservaat geïnventariseerd: het Walenbos in Tielt-Winge (Vlaams-Brabant), het Hannecartbos in Koksijde (West-Vlaanderen) en het Rodebos in Huldenberg (Vlaams-Brabant). Er waren twee goede redenen om deze niet-bosreservaten in het monitoringnetwerk op te nemen: grote delen van deze bossen kennen al geruime tijd een nulbeheer en bovendien werden ze reeds een eerste keer opgemeten in 1991.

De inventarisatie in 1991 werd uitgevoerd door het Instituut voor Natuurbehoud onder leiding van Martin Hermy in samenwerking met het toenmalige IBN-DLO uit Wageningen (nu Alterra) onder leiding van Henk Koop. De herinventarisatie door het bosreservatenteam in 2001 komt dus precies 10 jaar na de eerste ronde in 1991, de frequentie die ook in de bosreservaten vooropgesteld wordt.

De inventarisatiegegevens wijzen uit dat het Hannecartbos, in tegenstelling tot het Rodebos en het Walenbos, tijdens het voorbije decennium een opmerkelijke verschuiving kende wat betreft de samenstelling van de struik- en boomlaag. Het is daarom interessant om hierop wat verder in te gaan.

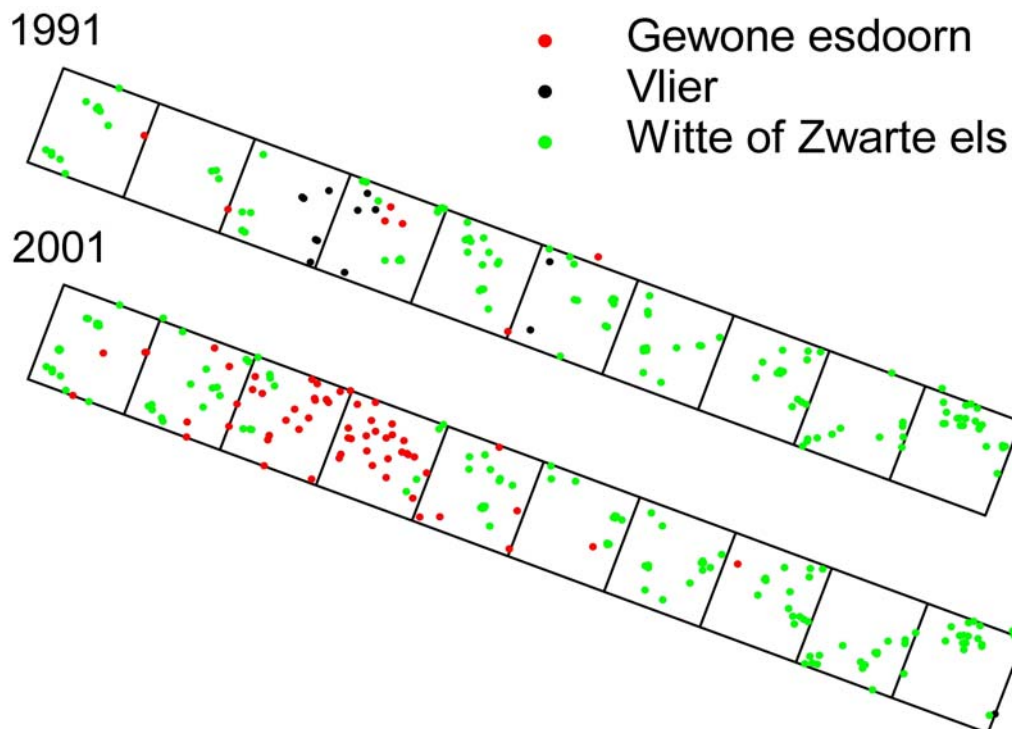
Het Hannecartbos is vanuit geomorfologisch en historisch perspectief een bijzondere locatie. Het gaat om een vlak terrein gelegen tussen de jonge duinen van Ter Yde en de middeleeuwse duinen van Monobloc. De depressie was vermoedelijk een geul in het IJzerestuarium die van de zee werd afgesnoerd. De bodem bestaat voornamelijk uit slibhoudend zand met een hoog gehalte aan organisch

materiaal, wat erop wijst dat dit een zeer nat gebied was. De omgeving lag in de invloedssfeer van de abdij Ter Duinen en kende tot kort voor WOII een gebruik als grasland op de natste plaatsen en als akkerland op de wat drogere zones. Tussen 1925 en 1955 werden deze landbouwkundig marginale bodems ten behoeve van de jacht bebost, voornamelijk met Witte en Zwarte els (*Alnus incana* en *A. glutinosa*).

Onderstaande figuur geeft de posities weer van de levende bomen in het transect van 10 m x 100 m en dit in 1991 en in 2001. Bij vergelijking van beide inventarisatiegegevens valt in de eerste plaats de achteruitgang op van elzen en van Gewone vlier en de sterke toename van gewone esdoorn. Het groot aantal dode elzen in de opnamegegevens van 1991 wijst erop dat de elzensterfte reeds voor 1991 een aanvang nam. Lokaal werden de openingen in het kronendak eerst door Vlier bezet, maar die moet nu op zijn beurt het veld ruimen voor de meer schaduwtolerante Gewone esdoorn.

In het nattere zuidoostelijke deel van het transect krijgt esdoorn (voorlopig?) geen voet aan de grond. De sterfte van de elzen kan erop wijzen dat de site mede te leiden heeft onder de algemene verdroging die in onze duingebieden wordt vastgesteld, en daardoor te droog is geworden voor deze bomen. Mondelinge getuigenissen en verslagen van botanici uit het begin van de 20ste eeuw wijzen er inderdaad op dat het gebied vroeger duidelijk natter was en pas recent verdroogd is.

Luc De Keersmaeker, Hans Baeté & Kris Vandekerkhove

Achteruitgang van elzen (*Alnus incana* en *A. glutinosa*) en van Vlier (*Sambucus nigra*) en de toename van Gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*) tussen 1991 en 2001, in een transect van 10 m x 100 m, gelegen in Hannecartbos (Koksijde).